

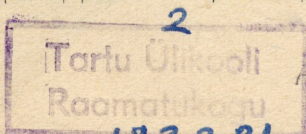
Eesti Sotsialistliku Töölise Partei tegevusprogramm.

(Wastu mõetud partei kongressil 9.—10. apr. 1925. a.)

Õiades ennast üheks wäesjalgaks mõit-
lewa tööliisklassi üleilmlijes wäerinnas, mõit-
leb E.S.T.P. käsiläes teiste maade sotsialist-
liffude parteidega sotsialismi, see on niisu-
guise ühiskonna-õorra maksmapaneku eest, kus
jaaduste walmistamise ja tarwitajatele kätte
toimetamise abinõud on ühiskonna omandu-
seks ja ühiskondlik warade walmistamine on
õorraldatud teadliku plaani järgi, kindlusta-
des head käekäiku ja kõigefülqset arenemist
kõigile ühiskonna liigetele, mõimatuks tehes
ühe osa ühiskonna wäljafurnamist teise osa
poolt ja ära kaotades rahwa jagunemist klas-
sidesse.

Selle eesmärgi kättejaamise mõõdapääse-
mata eeltingimuseks on poliitilise mõimu kät-
te mõitmine tööliisklassi poolt, mis temale
mõimalikuks teeb maha juruda iga wastu-
panekut sotsialistliku ühiskonnaõorra teosta-
mijel.

Püüdes selle lõpueesmärgi poole, peab
E.S.T.P. oma ülesandeks organiseerida töö-
liisklassi iseiseiswaks poliitiliseks parteiks,

1
ARHIWKOGU

611737177

juhtida tema klassiwõitluse awaldusi, paljastada furnajate ja furnatawate kasude lepitamata wastolu ja selgitada eelseiswa sotsiaalse revolutsiooni ajaloolikku tähendust ning tarwilikke eeltingimusi. Ühtlasi selgitab ta kõigile töötawatele ja furnatawatele rahwahulkadele, et kapitalistlik ühiskonnaford ei juuda kindlustada neile inimwäärilikke elutingimusi ja et sotsiaalne revolutsioon nende wabanemiseks kapitaali ikke alt tingimata tarwilik on.

Oma eesmärqiks pidades igasuguse klassiwalitluse ja klassiwahede ärafaotamist, wõitleb E. S. L. P. igasuguse furnamise ja rõhumise wastu, ükskõik kelle poolt see tulgu, ja nõuab ühejuguiseid õigusi kõigile. Ta nõuab täit kodanikuwabadust kõigile, seaduslikku kaitset furnajate ahnuise wastu töötawatele rahwahulkadele ja inimwäärilikku ülespidamist kõigile ühiskonna liigetele.

Neist põhimõtetest wäljainnes wõitleb E. S. L. P. järgmiste lähemate eesmärkide eest:

1. Kodaniku õigused ja wabadused.

Kindlas teadmises, et demokraatlik waba riik pakub kõige awaramaid wõimalusi töötawa rahwa wõitluseks oma elujärje parandamise eest ning moodustab kõige kindlama aluspõhja ja lähtekohta sotsialismi kättemõitmiseks, peab E. S. L. P. tarwilikuks kaitsta demokraatlikku riigiforda ning rahwawalitluse järjekindlat teostamist riigis ja looufondades. Partei peab tarwilikuks

kodaniku põhiõiguste, eestkätt sõna-, trüki-, ilmawaate-, koosolekute-, ühinemise- ja streikivabaduse ning isiku- ja korteripuutumatus. täieliku maksmapaneku ja kindlustamise ning nende karistamise, kes neid õigusi rikkumavad.

2. Kohtuorraldus.

Õdigi kohtuasutuste ja kohtupidamiskorra korrutõlastamine sotsialistlikkude põhimõtetega. Rahwa poolt walitud kohtunikkude osawõtmine õigusemõistmisest, eriti wandemeeste kohtu sissejeadmine. Grikohtud alaealiste jaoks. Maksuta õigusemõistmine ja maksuta õigusteadline abi kõigile waranduseta kodanikkudele. Taju neile, keda eeluurimiseks jüütult wahiall peetud wõi jüütult karistatud. Surmanuhtluse kaotamine. Warandusmajad täis- ja alaealistele.

3. Rahwepoliitika.

Õdjawägede ja relwastuse vähendamine rahwuswahelisel julgeoleku kindlustusel.

Rahwuswaheliste tüliküsimuste lahendamine sündusliku wahekohtu teel. Riigikaitse orraldamine demokraatliku rahwawäe põhimõtetel.

4. Kultuurpoliitika.

Ühtluskooli põhimõtetel rajanew ilmalik kool. Maksuta ja sünduslik üldharidus mõlemast soost lastele kuni 16. eluaastani. Mak-

juta futselise erihariduse võimaldamine kõigile soovijatele. Keske- ja kõrgema hariduse kättesaadavaks tegemine laiematele hulkadele. Õpilaste varustamine õppeabinõudega ja toitmine koolis ning kehvemate õpilaste varustamine riietega, jalanõudega ja toiduga riigi ja kogufondade kulus. Riikliku ja kogufondliku toetuse andmine üld- ja kutsehari- duse laialilaotamiseks töötavate kihtide hul- gas. Töölisrajade soetamine ja ülalpidam- mine riiklikul ja kogufondlikul toetusel. Kaa- matukogude võrku arendamine.

Kirik täielikult riigist lahutada. Kõik usulised ja kiriklikud koondused tunnustada eraühinguteks.

5. Maksu- ja majanduspoliitika.

Riigi ja omavalitsuste maksujästeemi rajamine järk-järgult tõusvale (progressiiv- sele) tulu-, varanduse- ja pärandusmaksule. Väärtuste juurdearvamaksu sissejeadmine. Uhusasjad suurte maksude alla. Üra kaota- da isikumaks ja need tolli- ning teised kaudsed maksud, kui ka kõik muud majanduspoliitili- sed korraldused, mis töötavate kihtide huvid ohvriks toovad kodanlike vähemuse huvi- dele. Tööstuse, eriti aga riikliku tööstuse edendamine. Üldtarvitatavate veo- ja lii- kumismahendite, finnitussajutuste ja teiste monopoolsete ettevõtete riigi ja kogufondade kätte võtmine. Ühistegelise liikumise eden- damine.

6. Maapolitika.

Maaforralduse otstarbekohane ja tiire teostamine. Maa anda harijaile põliselt pärandatawaks tarwitamiseks. Maaga hangeldamine kaotada; wõõrandatud mõisamaade eest taju mitte maksta. Maamaksud ja kohustused õiglaselt jaotada.

Munikkude, wäiferentnikkude (popside, jaunikute, kantnikkude j. t.), käsitöölise, kallameeste ja endiste mõisatöölise seisukorra kindlustamine ning nende warustamine maaga. Eluasemeks maaandmine soowijaile kas riigi- wõi eramaadest.

Maamajanduse wiljakuse tõstmine ja laialatuluslikkude maaparandustööde forraldamine. Maapanga asutamine. Põllutöölise töö-, palga- ja forteriolude parandamine ning forraldamine.

7. Rahwa terwishoid ja forteripolitika.

Rahwa üldise terwishoiu eest hoolitsemine. Arstiabi kõigile kättejaadawaks teha. Makjuta arsti- ja sünnitusabi lehwemaile. Arstimisajutuste ja kojutuspaikade asutamine ning ülewaspidamine riigi ja kogufondade poolt. Terwishoidlik järelwalwe paremale järjele tõsta.

Wõitlus alkohoolismi vastu. Alkoholi müügi kitsendamine kuni täieliku alkoholi-feeelu maksmapanemiseni.

Suimwäärilikkude ja terwishoiu nõuetele

vastamate eluforterite ehitamine töölistele ja teistele waranduseta kodanikkudele riigi ja kogufondade poolt ja algatusel. Odamate elumajade ehitamise edendamine riigi ja kogufondade poolt pikaajaliste odamate laenude ja muude hõlbustuste abil. Forterite ja ineri normeerimine, ja sunduslik forterite järelevalve. Omavalitsusasutuste ja tööliste esitajate järelevalve ettevõtete poolt töölistele antamate forterite üle.

8. Hoolekanne.

Üldine riiklik finnitus ja hoolekanne: kõigi oma tööjõust elavate kodanikkude finnitamine haiguste, wigastuste, töövõimetuse, wanaduse ja tööpuuduse vastu ning emaksaamise korral; toetust puudustkannatavatele lasterikastele perekondadele, leskedele, waestelastele ja wigastele; rinnalaste- ja emadekodud, lastewarjupaigad, kaswatusmajad ja wanade- ning wigastekodud jne. Palgatööliste ja teenijate finnituskulud ettevõtete ja riigi kanda. Finnitusasutuste juhtimine finnitatute omavalitsuse põhimõttel.

9. Tööpäev.

Rahesjatuunniline tööpäew palgatöölistele. Alla 8-tunniline tööpäew hädaohtlikkudes ja terwiswastastes tööharudes, samuti ka alaealistele. Wähemalt 42 tundi ühtjargi kestew iganädalane puhkeaeq kõigile palgatöölistele.

Ületunnitöö ära kaotamine (ületunnitööd võib teha ainult tööliste kutseühjuse ja wamenate nõukogu nõusolekul). Ötöö ära kaotada kõigil tööaladel, kus see tehnilistel tingimustel ei ole paratamata tarwilik. Naiste ja alaealiste ötöö täielik kaotamine ja nende töökeeld hädasohtlikkudel ja termisele kahjulikkudel tööaladel.

Naiste wabastamine töölt 6 nädalat enne ja 6 nädalat pärast sünnitamist täie tööpalgaga. Rinnitusasutuste poolt imetusraha maksimine emadele vähemalt 9 kuud pärast sünnitamist. Rinnalaste söimed tööstusettevõtete juure, kus naistöõjõudu suuremal hulgal tarwitatakse. Smetawad naistöölised töölt wabaks vähemalt iga 3 tunni tagant $\frac{1}{2}$ tunniks.

Balga alammäärä kindlustamine wastawalt elatismiinumile. Naiste ja meestöölistele ühejuugise töö eest ühejuugune palk. Balga maksimine tööajal. Tähtajal maksimata jäetud palgaosa pealt kõrge wiimetusprotsent tööliste kasuks.

Kollektiivlepingud tööliste ja ettevõtjate wahel.

Tööliste ilma põhjusteta lahtilasimine ära feelata. Igaaastane puhkeaeq palga edasimaksimisega kõigile palgatöölistele ja teenijatele.

Lepituskõdade ja wahekohtute asutamine tööliste ja ettevõtjate waheliste tülide lahendamiseks.

damiseks. Ülemaalse maksuta tööbörsede võrgu ajutamine.

Töökaitse seaduste ja järelvalve laiendamine kõigi tööalade kohta; töökaitse seaduste rikkujad kaelaohutusele vastutusele võtta. Termishoidlik järelvalve kõigis palgatööd tarmitavais ettevõtetes. Tööliste esitajate osavõtmine töökaitse ja termishoidlikust järelvalvest.

Meie tegewusprogrammi elluviimine nõuab foku töölisklassi äärmist jõupingutust, ta ridade tihedat koondumist ja klassiteadmuse tõstmist, nõuab tugewaid tööliste poliitilisi, ametiühenduslikke, kultuurilisi ja ühistegelisi organisatsioone, nõuab proletariaadi klassivõitluse kawatundlust ja täielikku ühtlust. Partei kutsub sellepärast kõiki, kes omast tööjõust elavad, koonduma partei ridadesse, energiliselt võitlema igasuguse tööliikumise killustamise vastu. Meie tegewusprogrammi nõudmised olgu kõigi sotsialistlikus waimus tegutsewate organisatsioonide ühise võitluse aluseks. Siis teostab töölisklass määramata jõul oma ajaloolise ülesande — sotsialistliku ühiskonnakorra kättevõitmise.

A
53453

183281